

POZDRAV SUDIONICIMA ZNANSTVENOG SKUPA

Gospođe i gospodo, poštovane kolegice i kolege!

Sve vas zajedno, i svakoga od vas napose, srdačno pozdravljam i zahvaljujem vam što ste se odazvali našem pozivu da sudjelujete na ovom, uvjeren sam, važnom znanstvenom skupu u našem Zavodu.

Ne ću govoriti dugo, jer ne ću reći ništa nova. Posljednjih dvadesetak godina u više navrata i u različitim prigodama govorio sam o Rudini, pa ću danas nužno ponoviti štošta od onoga što sam već govorio i pisao. A kad god sam govorio o Rudini, znamenitom lokalitetu nedaleko od Požege, nisam mislio samo na taj lokalitet nego sam uvijek podrazumijevao šire područje, koje uključuje i grad Požegu i cijelu Požeštinu. Pa i sada vjerujem da, govoreći o Rudini, govorimo zapravo – svi mi – o kulturnoj baštini Požege i ove njene i naše Zlatne doline, koju baštinu – uza sve što o njoj znamo, a toga nije malo – još uvijek ne poznajemo dostatno. Preciznije ću reći: znamo da je kulturni i stvaralački život u Požegi bujao poslije 12. ožujka 1688., ali o kulturnom životu ovoga dijela Hrvatske prije siječnja 1537. sve donedavna znali smo premalo, gotovo ništa. Zahvaljujući novijim istraživačima, među kojima posebno ističem ovdje nazočnu kolegicu gđu Dubravku Sokač-Štimac, danas znamo puno više nego što je znao Kempf. Ali još i danas znamo samo fragmentarno, neke izdvojene pojedinosti, koje još uvijek ne možemo povezati u znanstveno provjerenu i povijesno homogenu cjelinu. A to je naš cilj i naša zadaća.

Vjerujem da put do toga cilja vodi preko Rudine i zato držim da je Rudina znamenit, još uvijek nedostatno istražen, a samim time i nedostatno valoriziran, povijesni lokalitet nedaleko od Požege, koji zadire u daleku prošlost. Da je u predturskim zemanima uz kutjevačku cistercitsku postojala i rudinska benediktinska opatija sv. Mihovila, to je znao i Kempf. On u svojoj velebnoj monografiji *Požega* (1910.) poimence navodi i neke njene opate, a zatim konstatira: „Čim su Osmanlije zaposjeli požeški kraj i Požegu, nema više ni traga ni glasa ni o kutjevačkoj ni o rudinskoj opatiji.“

Romanička plastika iz Rudine, koja je stilskom osebujnošću na svjetskoj izložbi u Parizu 1971. pobudila pravu senzaciju u stručnim krugovima; freske u crkvi sv. Lovre u Požegi, koje potječu s kraja XIII. i početka XIV. stoljeća, otkrivene tek 1964.,

Slika 1. Sudionici okruglog stola *Rudina - prošlost u budućnosti*, 29. rujna 2012. godine

ali znatno oštećene, nakon što su desetljećima bile prežbukane; glagoljica u crkvi sv. Demetrija u Brodskom Drenovcu, otkrivena sasvim nedavno, 1989. – sve su to samo neke od tih za sada još nepovezanih pojedinosti, koje daljnja istraživanja moraju objediniti u jedinstvenu, koherentnu kulturno-povijesnu sliku tog vremena. A dodamo li tome i dvojicu pisaca-latinista iz Požege, koji su prema nedavnim istraživanjima g. profesora Šime Jurića ostavili trag svoga književnog stvaranja, a to su Gregorius de Posegavár, čije se djelo *Conflatus sententiarum*, pisano 1446., nalazi u biblioteci u Perugi, te fra Ivan Mihajlović, sin požeškog trgovca, nesuđeni biskup u Prizrenu (ubijen na putu u svoje biskupsko sjedište) i pisac zasad samo jedne poznate pjesme, tiskane u knjizi-zborniku *Monumentum Romanum* (1638.), nađenom također u Perugi, dolazimo do (netko će možda reći i smione, pa čak i presmione) pretpostavke, da je benediktinski samostan u Rudini kraj Požege bio jedno od središta književnoga, upravo glagoljaškog i humanističkog, stvaranja na sjeveru Hrvatske, poput onih na našoj jadranskoj obali.

Kao što se iz svega što rekoh može razabrati, naša su očekivanja od budućih istraživanja velika, zato ovu prevažnu temu vidim kao temeljnu znanstvenoistraživačku multidisciplinarnu zadaću ovoga našega Zavoda za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Požegi.

S tim vas mislim još jednom srdačno pozdravljam i zahvaljujem na sudjelovanju i suradnji, te molim kolegu Tomičića da preuzme vođenje ovoga znanstvenog skupa.

Akademik Dubravko Jelčić